

Indikatora datu lapa

Indikatora Nr.	B7
EP kategorija	Regulējoši pakalpojumi
EP klase	Aizsardzība pret vētrām
Indikatora nosaukums	Veģetācijas tips
Indikatora definīcija	Veģetācija, kas sniedz patvērumu un aizsargā no vētru ietekmēm
Mērvienības	Indekss
Datu lapas autors/i:	Kristīna Veidemane

Tabula 1. Izejas dati EP klasifikācijai

Indikatora izstrādē ir izmantoti literatūrā pieejamie rezultāti un secinājumi. Tā kā pašreiz pietrūkst informācijas par konkrēto ekosistēmu būtiskumu EP sniegšanā, tad projekta vajadzībām tiek piedāvāts kvalitatīvs novērtējums, ņemot vērā galvenokārt ekosistēmu tipu, kas sniedz šo pakalpojumu.

Eiropas literatūrā piekraste kopumā tiek uzsvērtā kā būtiskākā ekosistēma, kas nodrošina aizsardzību pret vētrām un citām dabas katastrofām (5). Galvenā nozīme ir piekrastē esošajām kāpām un mitrājiem (1). Tomēr Skandināvijā veiktie pētījumi un EP vērtējumi akcentē arī meža ekosistēmas, kas nodrošina patvērumu vētru laikā (4). Mežu ekosistēmu nozīmi aizsardzībā pret vējiem ir arī atzinusi Eiropas ekspertu grupa(2).

Kāpu ekosistēmas ir tās, kas ilgākā laika periodā darbojas kā dabisks „amortizators” – vētru laikā tās tiek noskalotas, bet periodos starp vētrām – atjaunojas. Krasta kāpas valnis ierobežo jūras viļņu, kā arī vēja brāzmu un pludmales smilšu nonākšanu apbūvētās teritorijās (6).

Mežu ekosistēmas no vienas puses absorbē vētru radīto ietekmi, bet no otras puses meži var arī ciest vētrās. Koku jutīgumu pret šiem riska faktoriem ietekmē: koku dimensijas un forma, sakņu sistēmas lielums, mežsaimnieciskās darbības radītās izmaiņas mežā u.c. Mežaudžu vēja noturību ietekmē koku sugu sastāvs. Pētījumi liecina, ka no koku sugām ciklonu vētrām līdzīgos apstākļos visnenoturīgākā ir egļu, tai seko priede un lapu koki. (3)

Mežu ekosistēmas sniedz patvērumu pret vētrām. Kā pierāda pētījumi, tad gan koku izturība, gan tā funkcija kā patvēruma ir lielāka, ja ir lielāks koku blīvums. Pazeminoties koku blīvumam, attiecīgi koki ir vairāk eksponēti vēja iedarbībai (7).

Audzēs biežība ir viens no parametriem, kas jau ir izmantots, definējot mežu sniegtos pakalpojumus aizsardzībā pret troksni (skatīt attiecīgo indikatoru). Audzes biežība ir lielāka vidēja vecuma un briestaudzes (0.8) un mazāka pieaugušās un pāraugušās audzēs (0.7).

Pašreiz pietrūkst zināšanas, lai izstrādātu pilnu vērtību skalu. Tāpat nav zināšanas, lai novērtētu scenāriju ietekmi, tāpēc noteiktās vērtības nav mainītas.

Tabula 2. EP novērtējuma indikatoru skalas kvalifikācija

EP novērtējums	Indikatora vērtība
0 - EP netiek sniegts	Pārējās pilotteritorijā sastopamās ekosistēmās
1 - EP ļoti zema vērtība	Kāpu ekosistēmas, Priežu mežu ekosistēmas, pieaugusi un

	pāraugusi audze
2 - EP zema vērtība	Priežu mežu ekosistēmas, vid.vec.un briestaudzes
3 - EP vidēja vērtība	Nav definēts
4 - EP augsta vērtība	Nav definēts
5 - EP ļoti augsta vērtība	Nav definēts

Tabula 3. EP novērtējuma matrica Saulkrastu un Jaunkēmeru pilotteritorijās

n.a. – nav attiecināms, jo ģeotelpiskā vienība nav sastopama

Ģeotelpiskā vienība / pilotteritorija	EP novērtējums esošā situācija (0-5)	
	Saulkrasti	Jaunkēmeri
Embrionālās kāpas	1	1
Priekškāpas	1	1
Smilšaina pludmale	1	1
Mežainas piejūras kāpas, vid.vec.un briestaudzes	2	2
Mežainas piejūras kāpas, pieaug. un pāraug. audzes	1	1
Mežainas piejūras kāpas, dab. veci meži, vid.vec.un briestaudzes	2	2
Mežainas piejūras kāpas, dab. veci meži, pieaug. un pāraug. audzes	1	1
Dabiski upju posmi, maza, strauja upe	0	n.a.
Dabiski upju posmi, vidēja, strauja upe	0	n.a.
Ruderāli zālāji	0	n.a.
Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorija	0	n.a.
Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorija	0	n.a.
Publiskā apbūve	0	0
Transporta infrastruktūra	0	0

Izmantotā literatūra	<ol style="list-style-type: none"> Mapping and Assessment of Ecosystems and their Services Indicators for ecosystem assessments under Action 5 of the EU Biodiversity Strategy to 2020. http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/pdf/2ndMAESWorkingPaper.pdf FINAL REPORT. Expert Group and Workshop on a pan-European approach to valuation of forest ecosystem services. Group of Expert (2012-2014) & Belgrade Workshop (Republic of Serbia), 24-25 September 2014 J. Donis. 2010. Klimata izmaiņu radītie meža audzēšanas riski un to samazināšanas iespējas, Meža apsaimniekošana klimata izmaiņu kontekstā; (J. Jansons A. 2010. red.) Olli Saastamoinen, Jukka Matero, Paula Horne, Matleena Kniivilä, Emmi Haltia, Hannu Mannerkoski & Matti Vaara. 2014. Classification of boreal forest ecosystem goods and services in Finland. Publications of the University of Eastern Finland, Reports and Studies in Forestry and Natural Sciences, Number 11 Camino Lique tea, Grazia Zuliana, Irene Delgado, Adolf Stips, Joachim Maes. 2013. Assessment of coastal protection as an ecosystem service in Europe. Ecological Indicators 30, 205–217 Latvijas Universitātes Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāte. 2014. Metodiskais materiāls. Vadlīnijas jūras krasta erozijas seku mazināšanai. http://www.varam.gov.lv/lat/publ/met/?doc=18713 Santiago Martín-Alcón, José Ramón González-Olabarria and Lluís Coll. 2010. Wind and Snow Damage in the Pyrenees Pine Forests: Effect of Stand Attributes and Location. Silva Fennica 44(3). http://www.metla.fi/silvafennica/full/sf44/sf443399.pdf
-----------------------------	--